

Riktlinjer för handläggning vid misstanke om avvikelser från god forskningssed

Vid misstanke om avvikelser från god forskningssed ska dessa riktlinjer användas, och de berör även ärenden vid misstanke om oredlighet i forskning.

Innehållsförteckning

Övergripande bestämmelser.....	3
Definitioner	3
Oredlighet i forskning.....	3
Andra avvikelser från god forskningssed	4
Forskningshuvudman	4
Övergripande.....	4
Medarbetares ansvar	4
Anmälan	4
Lärosätets ansvar	5
Rådet för god forskningssed vid SKH	6
Rådet för god forskningssed vid SKH:s sammansättning.....	6
Utredning.....	6
Beslut	7
Uppföljning	7

Övergripande bestämmelser

I *högskolelagen* stadgas att vetenskapens trovärdighet och god forskningssed ska värnas i lärosätenas verksamhet (1 kap 3a §).

Sedan den 1 januari 2020 gäller *lagen om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning* (SFS 2019:504), hädanefter förkortad LAO. Lagen innebär att misstankar om oredlighet i forskning ska utredas av en nationell nämnd, *Nämnden för prövning av oredlighet i forskning* (Npof).

Andra avvikelser från god forskningssed än de som ska prövas av nämnden ska hanteras av forskningshuvudmännen själva, i enlighet med vad som stadgas i *högskoleförordningen* (1 kap 17 §): ”En högskola ska pröva andra misstänkta avvikelser från god forskningssed än de som ska prövas särskilt enligt *lagen* (2019:504) om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning.”

Oredlighet i *konstnärlig forskning* bedöms för närvarande inte ingå i Nämnden för oredlighet i forsknings kompetensområde utan ska hanteras av lärosätet självt. I regeringens proposition 2018/19:58, Ny ordning för att främja god sed och hantera oredlighet, kapitel 8.1 ”Vad är forskning?”, anges att *lagen om ansvar för god sed och prövning av oredlighet* inte bör innehålla någon definition av forskning, samtidigt konstateras att: ”De definitioner av forskning som har diskuterats i utredningen och här gäller vetenskaplig forskning. Några remissinstanser förordar att även konstnärlig forskning ska inkluderas i nämndens uppdrag. Utredningen har inte föreslagit att konstnärlig forskning ska omfattas, vilket majoriteten av remissinstanserna inte har haft några invändningar emot. Regeringen anser att det inte är tillräckligt utrett om den definition av oredlighet i forskning som föreslås nedan kan tillämpas på den konstnärliga forskningen, som skiljer sig från vetenskaplig forskning genom att den konstnärliga forskningen utgår från konstnärlig praktik. Därför bedömer regeringen att konstnärlig forskning, åtminstone inledningsvis, inte bör ingå i nämndens kompetensområde.” (s. 35, citat s. 40).

Enligt 1 kap 17 § i *högskoleförordningen* ska en högskola fastställa riktlinjer för sin prövning av misstänkta avvikelser från god forskningssed. Förordning (2019:1151).

Definitioner

Oredlighet i forskning

Enligt *lagen om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning* avses med oredlighet i forskning, en allvarlig avvikelse från god forskningssed i form av fabricering, förfalskning eller plagiering som begås med uppsåt eller av grov oaktsamhet vid planering, genomförande eller rapportering av forskning. (SFS 2019:504). Regeringen har emellertid gjort bedömningen att ”konstnärlig forskning, åtminstone inledningsvis, inte bör ingå i nämndens kompetensområde” (Prop. 2018/19:58, kap. 8.1, s. 40). I denna handläggningsordning används av den anledningen uttrycken ”konstnärlig

forskning” kontra ”vetenskaplig forskning” för att förtydliga i de fall det i enlighet med ovanstående definition av forskning, endast är konstnärlig forskning kontra vetenskaplig forskning som åsyftas. När begreppet ”forskning” används i denna handläggningsordning åsyftas både konstnärlig och vetenskaplig forskning.

Andra avvikelser från god forskningssed

Med andra avvikelser från god forskningssed avses i denna handläggningsordning avvikelser från god forskningssed som inte omfattas av den lagstadgade definitionen. Bedömning av huruvida sådana avvikelser är att betrakta som allvarliga bör i första hand utgå från de principer som finns i den europeiska kodexen för forskningens integritet, utgiven av ALLEA (All European Academies: European Federation of Academies of Sciences and Humanities). Det bör särskilt beaktas huruvida avvikelserna väsentligen skadar eller riskerar skada forskningens eller forskarnas integritet samt huruvida de begåtts med uppsåt eller av grov oaktsamhet. Begreppet andra avvikelser från god forskningssed innefattar även en allvarlig avvikelse från god forskningssed i form av fabricering, förfälskning eller plagiering som begås med uppsåt eller av grov oaktsamhet vid planering, genomförande eller rapportering av konstnärlig forskning.

Vid definitionen av oredlighet i forskning samt andra allvarliga avvikelser från god forskningssed använder SKH sig av de definitioner som återfinns i SUHF:s rekommendationer och ALLEA-kodexen.¹

Forskningshuvudman

Stockholms konstnärliga högskola är forskningshuvudman för den forskning som bedrivs inom högskolans verksamhet. Vid SKH bedrivs både konstnärlig forskning och vetenskaplig forskning.

Övergripande

Rektors beslut enligt denna handläggningsordning kan inte överklagas.

Medarbetares ansvar

1. Alla medarbetare vid lärosätet som bedriver forskning vid SKH ansvarar för att god forskningssed följs, det vill säga att forskningen följer de principer om god forskningssed som forskarsamhället godtagit. Detta innebär att alla forskningsmedarbetare ska förvissa sig om att vad som framkommit vid konstnärlig forskning, vetenskaplig forskning, och utvecklingsarbete är ärligt framtaget och korrekt beskrivet, samt att erforderliga tillstånd inhämtats.

Anmälan

2. Misstanke om avvikelse från god forskningssed ska utan onödigt dröjsmål skriftligen anmälas till rektor. Alla och envar har möjlighet att göra en anmälan om

¹ *Vägledning för hanteringen av misstankar om avvikelser från god forskningssed*, REK. 2020:3 (SUHF 2020); *Den europeiska kodexen för forskningens integritet*, All European Academies (ALLEA 2018).

misstänkt oredlighet i forskning eller annan avvikelse från god forskningssed till högskolan. Om anmälan görs till annan befattningshavare än rektor ska den skyndsamt vidarebefordras till rektor. Anmälan om misstänkt oredlighet i vetenskaplig forskning kan även göras direkt till Nämnden för prövning av oredlighet i forskning (7 § LAO). Personer som omfattas av misstankarna ska inom skälig tid informeras om anklagelserna.

Lärosätets ansvar

3. Avvikelser från god forskningssed inom lärosätets verksamhet ska uppmärksammas och hanteras på lämpligt sätt med hänsyn till avvikelstens karaktär och grad av allvar.

4. Vid misstanke om avvikelse från god forskningssed ska rektor skyndsamt bedöma huruvida misstanken rör oredlighet i vetenskaplig forskning eller andra avvikelser från god forskningssed. Rektor kan överlämna ärendet till Vicerektor för forskning som gör en bedömning av och skickar en motivering till rektor för huruvida ärendet ska skickas till en utredningsgrupp för prövning av oredlighet i forskning, samt andra misstänkta avvikelser från god forskningssed: "Rådet för god forskningssed vid SKH", hädanefter benämnd "rådet", för inledande bedömning av om misstanken gäller oredlighet i forskning eller andra avvikelser från god forskningssed i lärosätets verksamhet.

Om misstanken bedöms röra oredlighet i *vetenskaplig forskning* ska ärendet överlämnas till Nämnden för prövning av oredlighet i forskning.

Om misstanken bedöms röra sådana handlingar eller underlåtelser som kan falla under allmänt åtal eller annan myndighetstillsyn ska ärendet överlämnas till den myndighet som ska utreda ärendet.

Om misstanken bedöms röra oredlighet i *konstnärlig forskning* eller andra avvikelser från god forskningssed ska lärosätet hantera ärendet i enlighet med punkt 5–6 nedan.

I den mån misstanken rör både oredlighet i vetenskaplig forskning och andra avvikelser från god forskningssed ska lärosätet hantera den del av ärendet som rör andra avvikelser från god forskningssed, om så lämpligt efter att Nämnden för prövning av oredlighet i forskning efter beslut överlämnat ärendet.

5. Om det inte utan vidare utredning kan uteslutas att misstanken rör allvarliga avvikelser från god forskningssed ska lärosätet utreda ärendet i enlighet med punkt 15–19 nedan.

6. Om det utan vidare utredning kan uteslutas att misstanken rör allvarliga avvikelser från god forskningssed ska lärosätet hantera ärendet på det sätt som bedöms lämpligt med hänsyn till den misstänkta avvikelstens karaktär. I den mån det bedöms lämpligt kan även misstankar om ringa avvikelser utredas i enlighet med punkt 15–19 nedan.

Rådet för god forskningssed vid SKH

7. Rådet ansvarar för utredning av misstanke om avvikelser från god forskningssed vid SKH.

8. Rådet ska noggrant och skyndsamt genomföra utredningar under konfidentialitet med beaktande av de sekretess- och offentlighetsprinciper som råder för högskolan.

Rådet för god forskningssed vid SKH:s sammansättning

9. Rådet består av minst fyra (4) ledamöter, varav en ledamot från förvaltningen, med god kännedom om förvaltningsrätt. Två ledamöter ska representera forskningen inom kärnverksamheten och vara anställda vid lärosätet om minst 50 % under hela mandatperioden. En ledamot ska vara en extern ledamot från annat konstnärligt högre lärosäte (högskola/universitet), med professorskompetens inom det konstnärliga området. Ledamöterna som representerar forskningen, samt den externa ledamoten, ska gemensamt ha erfarenhet och sakkunskap om god forskningssed inom forskning och då särskilt konstnärlig forskning och inte inneha en chefsposition vid lärosätet. En studentrepresentant som representerar forskarutbildningen ska närvara med yttranderätt om ärendet gäller en doktorand. Vid varje sammankallat möte ska en av ledamöterna vara ordförande och en ledamot ska vara sekreterare. Vid behov ska även juridisk expertis knytas till rådet.

10. Rådet får vid behov adjungera personer med närvaro- och yttranderätt.

11. De som ingår i rådet utses för en period om 3 år.

12. Ledamöter till rådet utses av rektor. Ledamoten från förvaltningen utses efter hörande av Högskoledirektör. Representanter från SKH:s institutioner/forskningsmiljö utses efter hörande av rektors ledningsgrupp.

Den externa ledamoten utses efter hörande av vicerektor för forskning i samråd med respektive lärosäte. Förslaget till utseende av ledamöter bereds av NUF och beslutas av rektor. Studentrepresentant utses av studenterna.

13. Vid behov kan rektor besluta att ersätta någon av rådets ledamöter, om så lämpligt, för en tidsbegränsad period.

14. Vid beredning av ärenden ges rådet administrativt stöd av en handläggare från forskningskansliet.

Utredning

15. Vid misstanke om oredlighet i konstnärlig forskning och vid andra allvarliga avvikelser från god forskningssed ska rådet, på rektors uppdrag, utifrån Vicerektor för forsknings bedömning och motivering, enligt punkt 4-6 ovan, göra en egen utredning.

16. Prövning av andra allvarliga avvikelser från god forskningssed får inte grundas på avvikelser som är äldre än tio år när ärendet inleds.

17. När en misstanke om allvarlig avvikelse inte kan styrkas kan rektor avskriva ärendet eller besluta att lärosätet ska hantera ärendet på annat sätt.

18. Personer som misstänks för andra allvarliga avvikelser från god forskningssed ska inom skälig tid informeras om lärosätets utredning och erbjudas möjlighet att besvara anklagelserna.

19. Det åligger prefekt vid berörd institution eller vicerektor för forskning vid forskningscentrum att se till att upprätthålla arbetsmiljön för personer som misstänks för oredlighet i forskning eller andra allvarliga avvikelser från god forskningssed, samt i förekommande fall även personer som i god tro framför misstanke om oredlighet eller annan avvikelse från god forskningssed.

20. Rådet kan vid behov inhämta yttranden från sakkunniga.

21. Inom skälig tid ska rådet i en utredningsrapport dokumentera misstanken, utredningen och sitt ställningstagande till misstanken. Innan rektor fattar beslut i ärendet ska kommunikation ske till berörda parter, i enlighet med 25§ förvaltningslagen.

Beslut

22. På grundval av en genomförd utredning ska rektor efter föredragning fatta beslut i ärendet. Beslut ska dels slå fast om andra avvikelser från god forskningssed skett, dels om någon ska hållas ansvarig för avvikelsen. Det ska också framgå huruvida avvikelsen är av allvarligt slag och om den begåtts med uppsåt eller av grov oaktsamhet.

Uppföljning

23. Rektor beslutar om eventuella åtgärder med anledning av beslut i ärendet, oavsett om det fattats av Nämnden för prövning av oredlighet i forskning eller av lärosätet. Eventuella åtgärder ska stå i proportion till avvikelsens grad av allvar (5 § tredjestycket förvaltningslagen).

24. Om forskare frias från misstanke om oredlighet eller annan avvikelse från god forskningssed ska berörd enhet vidta lämpliga åtgärder för att avhjälpa den skada misstanken och ärendets hantering kan ha medfört. Berörd enhet ska även verka för att den som i god tro anmält misstanke om oredlighet eller annan allvarlig avvikelse från god forskningssed inte utsätts för repressalier.

25. Rektor ansvarar för att forskningsfinansiärer, myndigheter, tidskrifter och andra berörda informeras av lärosätet om ärenden vari oredlighet eller andra allvarliga avvikelser från god forskningssed konstaterats.

26. Rektor ansvarar vidare för att åtgärder som har vidtagits eller avses vidtas med anledning av att en avvikelse från god forskningssed skett rapporteras till Nämnden för prövning av oredlighet i forskning, i enlighet med 13 § lagen om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning och 1 kap. 18§ högskoleförordning, senast sex månader efter att beslutet vunnit laga kraft.

27. Rektor beslutar om eventuella åtgärder med anledning av ärendet, så som att hänskjuta ärendet till Personalansvarsnämnden (PAN) eller Statens ansvarsnämnd (SAN).

Rektor ansvarar också för att lärosätet till Nämnden för prövning av oredlighet i forskning senast den 30 mars varje år redovisar uppgifter om avvikelser från god forskningssed som under föregående kalenderår har prövats inom lärosätet. Redovisningen sker i aidentifierad form.